

БАР ШУНДЫЙ ҮЗЭК

Инвалидларны реабилитацияләү буенча Республика үзәге Казаннан ерак түгел Идел буенда, наратурманы эченә урнашкан. Табигатьнең хозурлығы, һавасының сафлығы үзләре генә дә менә чирдән шифа булышлык бу үзәктә балалар церебраль параличы (ДЦП), инсульт, имгәнүләр, нерв авырулары нәтижәсендә гариплеккә чыккан кешеләр дәвалана. Үзәк беренче пациентларын 1990 елда кабул итә. Ул чорда заманында өлкә комитетының "беренче" кешеләре өчен махсус тәзелгән ял базасын инвалидларны реабилитацияләү үзәге итү зур жиңү була. Бу эшләр Үзәкнен баш табибы, медицина фәннәре докторы, профессор, Татарстан Республикасының баш реабилитологы Вәлидә Гаделевна Исanova тырышлыгы белән башкарылган. Шул чорда тупланган 80 кешеләр колектив бүген дә эшнән әйбәт кенә дәвам итә. Ел саен 500ләп авыру дәвалана, сәламәтлеген ныгытга икән биредә. Қубесе "стажлы" дәваланучылар.

- Начар жиргә кеше икенчә тапкыр килми инде,- ди Арчадан Милеүшәханым.- Беренче тапкыр узган ел, улым машина астына эләгеп катлаулы операцияләр кичереп озак кына дәваланганнан соң ДРКБдан жибәрделәр. Булат йөрү түгел, утырып та тора алмый, сейләшүнен дә рәте юк иде. Хәзер, әйтмәгән булсын, йөгереп кенә йәри, әйбәт сейләшә. Менә тагын бер айга калып булмасмы дип торабыз әле дә...ничек булыр.

Тубән Камадан Ольга (ДЦП, 28 яшь):

- Минем бирегә сигенече мәртәба килүем. Рәхмәт врачларга, инструкторларга, һәр авыруны терелсен дип, тырышып дәвалыйлар. Елдан - ел үзәмне яхшырак хис итәм. Биредә үзәмә бик күп дуслар да таптым, күчелле яши-

без.

Волода дәдәй: "Без кызым Галия, оныгым Алемша белән Нальчик шәһәреннән килдек. Бездә санаторий, ял йортлары күп булса да, бу үзәк кебеге юк. Баланың баласы балдан татлы, диләр бит, оныгымны тизрәк терелтәсем килә, гомерлек гәрип булып калмасын иде",-ди.

Биредә авырулар дәвалану өчен бөтен шартлар да тудырылган. Дәвалада массаж, дәвалада гимнастикасы, кондуктив терапия һәм кинезиотерапия ысуллары уңышлы файдаланыла. Үзәк белгечләре Республикасының таңылган медицина галимнәре белән дә даими элемтәдә торалар, һәрчак киңәшләшеп эшлиләр. Республика клиник шифаханәсе табиблары да биредә үз кеше.

Мин булганда реабилитацияләү үзәге авыруларды дәвалада белән бергә күченү мәшәкаттәре белән дә яши иде. Монарчы әфганчылар карамагында булган "Якташ" санаториена күчәсләр икән.

-Биредә жәйге чорда жәннәт булса да язги - көзге-кышки чорларда авыруларга дәвалада корпусына йөрү авырлаша. Биналарыбыз тарапын утырып, юллары үр мөнеп үр тәшәссе, ә "Якташ" махсус тәзелгән санаторий - бөтенене бер бинада булачак, дип күченү сәбәбен аңлатты А.А.Зәбирова.

Санаулы вакыт тиз үздөй. Тәнгә сихат, күңел күтәрекелеге алып кайтыр якка юл алдым.

Ә күлгә каләм алувымың, сәбәбе... шундый шәп Кырым, Сочи санаторийларына тиң реабилитацияләү үзәге барын Республика районнарында яшәүче инвалидларның күпчелеге белеп бетермидер дигән Фикердән, чөнки күпчелек дәваланучылар Казанда яшәүчеләр иде.

Ж.ШАКИРОВ.
Кәкре Атау абыны.

ЯҢАДАН ТЕРКӨҮ БАРА

ТР Министрлар Кабинетының "Дини берләшмәләрне дәүләттеркәве түрүнде" гы карары нигезендә районда мәчетләрне һәм чиркүләрне теркөү дәвам итә. Барлык документлар пакеты ТР Юстиция министрлыгының теркөү палатасына 1999елың 15нче гыйнварена кадәр тапшырылырга тиеш. Шуңа карамастан, безнең район бу мәсьәләне көзгө хәл итәргә нияти. Бүген безнең территориядә 27 мәчет, 3 чиркөү һәм 1 гыйбадәт йорты теркәлгән.

БЕРКЕТМӘГӘ КУЛ КУЕЛДЫ

6 августта көн буена Татарстан Хөкүмәтендә "Межрегионгаз" җаваплылыгы чикләнгән җәмгыять генәрль директорлың, беренче урынбасары Ренат Байгузин житәкчелегендә Россия "Газпром" акционерлык җәмгыять вакилләре белән сейләшүләр дәвам иттә. Анда Татарстан вице-премьеры Ринат Гобайдуллин, "Татгазинвест" ябык акционерлык җәмгыять житәкчесе Ренат Ханбиков, Республиканың эре предприятиеләре

житәкчеләре катнашында газ өчен түләү юллары тикишерелде. Сейләшүләр беркетмәгә кул кую белән төгәлләнә.

Билгеле булганча, узган елның көзендә Татарстан Хөкүмәтә белән "Газпром" арасында килешүгә кул күелгән иде. Шуның нәтижәсендә буларак, безнең Республикада газ кулланучылар белән әлеге акционерлар җәмгыять арасындагы мәнсәбәтләрнен кризислы усешен туктатып булды. Ләкин ки-

02.

Район газетасында "02 хәбәр итә" рубрикасы астында милиция яңалыклары белән таныштыруның халыкта гади қызыксыну гудыру максатында гына булмаганлыгы аңлашылады, мәгаен хокук бозу түрүнде пар конкрет вакыга намуслы гражданиар вечен гыйбәт тә, ягыни закон аша чыкма, дигән сүз ул. Озак

- Кызганычка карши, районда оператив хәл кискен булып кала бирә. Милиция тарафыннан ачыклана торган хокук бозу очраклары шул хакта сейлиләр. Августың Зеннән алып Бенә кадәр без Самарадан кайтарылып "кара" базарны тутырган начар сыйфатлы "Осетия" аракысын сатучыларны ачыклау һәм товарны әйләнештән алу максатында "Плотина" операциясе уткәрдек. Аның барышында жиңел кәсепчеләрнән Чулпан, Иглай, Заречный, Салдакай абылларында һәм, әлбәттә, Нурлатың үзәндә күп булуы ачыкланды. Шуның өчен 20-ләп кеше административ тәртиптә барлыгы 500 меш сумга якын (Россия Законы буенча) штрафка тартылды. Кабат тотылган очракта бу кешеләргә карата тагын да кискенрәк чаралар кулланылачак. Республика законы 25 (!) меш сумга кадәр (минимал мөннөн 14,5 меш сум) штраф салырга рәхсәт бирә. Барлыгы 35 әржә аракы алынды.

98нен, жәе тагын бер күркының һәлне ачыклиады: Заречный поселогында бер яшүсмәрдә бер килога якын киндер (наркотик матда) табылды. Экспертиза уткәргәннән соң аңа карата жинаять эше кузгатылачак һәм РФ ЖКНың 288 нче маддәсө нигезендә ул җәзага тартылачак, ә анда хокукунан мәхрүм итүгә кадәр каралган.

Милициягә ял итәргә туры килми. Мәсәлән, 27нче июльдә төнгө сәгать 11дә дежур частькә телефоннан шомлы хәбәр килеп ирешә: район үзәк хастаханәсендә Тәрнәс авылыннан сүл як боты утлы корал белән яраланган Н.ны китерәләр. Тикшерү - оператив группасы иртәнгә кадәр эшләп, Н.га Яр Чаллыдан килгән кешеләр атканлыгын ачыклий. Кичекмәстән атучыларның кемлекен белү максатында шул тарафларга оператив тәркем жибәрелә. Нәтижәдә жинаятьтә катнашучы берәү токтарланы, алга таба жинаятькә оеткы салучының эзенә тәшәргә да шанс юк түгел. Алдан ук фараз ителгәнчә, бу крими-

02.

вакытлар буе бу рубрикага мәрәжәгать итмәгәнгә, без бу күлгә район һәм шәһәр эчке эшләр булеге начальнигы урынбасары, криминаль милиция начальнигы Валерий Леонидович ГАВРИЛОВа сүз бирергә кирәк дип санадык.

МИЛИЦИЯ ЙОКЛАМЫЙ

Хәл бигрәк тә Яңа Эмә авылында борчулы. Биредә күп кеше административ жәзә алды. Э берсөнә карата жинаять эше кузгату хакында сүз бара. Иген урлаучыларны ачыклау буенча операция урак бәткәнчегә кадәр дәвам итәк.

- Соңғы вакытта булек гражданинарың законга карши тагын нинди характерлары гамәлләренә иғтибарын юнатләт?

- Аракы - шәраб белән сату итүдә билгеләнгән тәртипне бозу очракларын ачыклау максатында сәүдә нокталарын тикшерү барышында безнең хәзмәткәрләр байтак кына сргы чыккан азық - төлек товарлары реализацияләнүенә тап булдылар. Э бит бу халык сәламәтләгендә анын күпчелегенә зур зыян китең. Сәүдәгәрләр шуны истә тотсыннар иде: барлыгы 8,5 сүмлүк срокы чыккан товар табылган очракта да сатуыш жинаять җаваплылыгына тарылачак, башка очракларда зур штрафлар каралган. Моннан башка безнең хәзмәткәрләр агымдагы эш белән дә шөгүльләнәләр: гараж билклен жимереп автомашина урлау, ашханәләрдә угрылык фактлары булды. Соңғы вакытта хатын - кызлардан ирләре өстеннән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау буенча 8 жинаять эше кузгатылды. Эчкечелек һәм эссеlek - менә шул сәбәпләр көчле женес вәкилләрнән якыннарына карата язылышлык қылышы мәжбүр итә тортанды, бәлки. Исерек килеш су көнене буенча да рекорд күелдә быел - барлыгы 17 кеше батып үлдә. Эссеlek тән спиртләр өчмәткәрләрнән гаризалар кердә. Төрле сәбәпләр: кайда хулиганлык, ә кайда физик көч ярдәмдә мәнсәбәтләрнә ачыклау б

ВӘГҮДЭ ИСКЕРЭ, БОРЫНГА ИС КЕРЭ

Төзүчеләр микрорайоның Циолковский урамындағы 9 нчы йорт янында чишмәләр бәреп ята, тик йорттагы халықтың мона бер генә дә шат түгел. Ник дисән, сүйе бик тә "хуш исле" шул.

Дөрес, кызыда сусызылыкка, салкында венең жылтылмавына күнгән безнең халық мондый гына "чуп" нәрсәгә күнә дә күнә инде ул. Тик адәм баласының түзмелегенә дә бер чиге була бит. Менә бу йортта яшәүчеләр да

МППга да, санэпидкүзәтү үзәгенә дә мөрәжәгать итеп карыйлар. Безгә, редакциягә дә шалтыраттылар: "Житәкчеләр район гәзитең үкимый калмың торғаннардың, Безнең башка тәшкән бу бәлагә дә игътибар итәрләр бәлки. Ишегалды буйлап жән генә түгел, кышында су ағып ята бит. Гыйварда боз аданас тәсендә керә, э хәзер бу суга бакалар да ияләште инде..."

Бу йортның тарихы бик гадәти. Бер ел элек НГЧ, коммуникацияләр буенча килемешгән эшләрнең үтәп, аны МПП кулына тапшырган. Дөрес, житешсезлекләр бүген аз түгел әле, тик халық аларына гына түзә инде. Биредә яшәүчеләрнен бар баласе шунда ки, йорт авышлыкта урнашкан, һәм аңардан ёстрак төзүчеләрнен Мәскәү урамына урнашкан 5 нче йортты тора. Нәкк менә шул йортның канализация коелары ташып чыгып аккан шакшы су боярга таба ағып кила дә инде. Халық нәф-

рәтләнә, билгеле, кайберәүләр тиешле инстанцияләргә барып дау күзгатырга кирәк диләр, "тешлерәкләре" исә, мондый хәл берәр түрәнен гүрничәсә янында булса, әллә кайчан техникасы да, эшче кече дә табылыр иде инде, дип сөйләнәләр. Тик менә аларның хәленә көрер соң?

Ә теге сүниң тиရә - юнъя тараала торган исе нич тә хүшбүй исе түгел. 5 нче йортның подвалы шакшы су белән тулы торганда анысы гажәпмени? Сасы газ чыгарып яткан шул суга тагын чебен - черкиен

дә күшсан... Дәүләт санэпидкүзәтү үзәгенен коммуналь гигиена буенча табибы ярдәмчесе Луиза Рәстәм кызы. Камалетдинов айттында, болар һәммәсе паразиттар һәм йогышлы авырулар барлыкка күләнә сәбәп булырга мәмкин. Шуңа күрә көзгә кадәр подвалдан суны сүрткып, аны (кулдан) чистартып чыгарга, сүткәргечне, канализация системасын тәртипкә китерергә, дезинфекция ясап, подвалга керә торган ишектәрәгә рәшәткә күярга иде. Тик нинди көч белән?

- МСОның 26011,3 квадрат метр торак фондын үз балансыбызга алдык без, - дип МПП начальнигы Энис Котдус улы Гайнуллин. Министрлар кабинетының күрсәтмәсен үтәмиш ярамый. Тик документларга күл күйгандың оешма житәкчелеге тапшыру - кабул итү вакытында беренче чираттагы барлык чараларны үтәргә вәгъдә бирде. Аёрым алганда, быелның 1 апреленә кадәр шуши һәм тагын берничә йортның подвалларында канализация системаһы ремонтланырга тиеш иде. Хәзергә кадәр бер ни дә эшләнмәгән. МСО үз вәгъдәсөн утасен әнә. Безнең үзбезенең гена көчтән килә торган эш түгел - бәтен шәһәр безнең жилкәдә бит.

Рәсми кабинетларның берсендә күрсәттәр безгә ул килемшүн. Чиновниклар телендә "МСО балансындағы торакны, инженерлык чөлтәрен һәм тыш-

кы төзекләндөрү объектларын МПП ЖКХсы балансына тапшыру шартлары туринда техник киңәшмәнен беркетмәс" дип атала ул. 1998 елның 16 гыйнваренда төзелгән. Ике яктан да куллар күелгән. Тик менә эш кена урыннан күзгалимаган. МСО рәисе Рәстәм Мингалиевич Карава безнең белән әңгәмәдә дәүз вәгъдәсөннән баштармады, тик менә төгәл срокын гына әйтмәде, аннары, яз көне подвалны бер мәртәбә чистарттык инде, хәзер урамдагы канализация тыгыланып, бәтен бәла шунда, дип өстәде.

Ә фәндәләр, әйдәгез инде, үле ноктасыннан күзгатып жибәркүш шуши мәсьәләне! Уртак тәбығыз инде. Йортларда әллә каян күлгән халық түгел, үзбезенең кешеләр яши бит. Ул халыкны болай да еллар буе акча түләми интекторәбез, атлаган саен алдап күләбез. Ә зәнә тырышык, шуши гади халыкка да кешече яшәү шартлары булдыра алаңыз бит инде. Өстән китереп кыссалар әллә ниләр эшлибез бит үзебез.

Т.НАЗАРОВА.

Менә сиңа мә!

ӘЧКЕЛТЕМ ТӘМЛЕ "ТАТЛЫПАР"

Июнь аенда район гәзитендә "Бер бушанып алыйк" дигән рубрика очраткан идем. Минем дә күцелемдә шундайрак бер хәл саклана.

Шулай бервакыт "Хүжабикә" ("Хозяюшка") кибетенә кердем - әйберләре дә күп, мәғамәлә дә яшши булганга шунда еш йерим мин. Кырык яшьләрдәге берхатын вагын - төягән сатып алып тора иде. Шул вакыт подвалга ике яшь кенә хатын - кызы килеп керде - күрер күзгә яшьләр, килем - салымнары да, тышкы кыяфәтләре дә бик тәртиптә. Тик... берәр генә минут түзеп торылар да, кисек генә тавыш белән сатуыга эндәштеләр: "Болар озак сайланырга үйләйлар тәсле, э безнең эш көне... Аракы бирегез әле". Теге сатып алучы ријасыз елмаеп: "Кызларның эчәс килгәмени? Алыгыз аллахакы өчен, чиратсыз гына", - диде.

... Тик тегеләрнен җавабы гына көтөлмәгәнчә булды. Ханымнар аракы һәм кабымлык өчен акча түләделәр дә, теге сатып алучыга чынлап торып кабәхәт сүз ыргытылар. Аларның безне сокланырган матурлыгы күз алдыбызыда юкка чыкты. Без дә, сатуылар да аптырап калдык. Ә тегеләр, теш арасыннан гына тагын нинди дер бер - ике "тәмле" сүз өстәделәр дә, яшь кенә бер ир - ат белән горур кыяфәттә чыгып та киттеләр. Эшкә дип. "Ярты" кыстырып.

Баксан, ул ханымнар шушында күрshedә генә бер абруйлы гына оешмада эшилләр икән. Шуннан соң миң аңлашыларак төштө инде. Тик менә нинди урында эшләвән генә башкаларга карата шундай мәнәсәбәттә булырга ирек бирми битәле.

Т.ЗАХАРОВА.
Нурлат шәһәре.

ИСКЕНЕҢ КАЙТАРСАК?

Фикер

Елның - елында бу тегермәнлеккә йон теттерү өчен хатын - қызлар алып барам. Быел анда булғаннан соң, озак вакытлар жаңыма тынычлык инмәде. Хәтердә балачак истәлекләре яңарды: бирегә, тегермәнгә килеп он тарттырулар, тирән буа сунында балыклар сикерүе, ул төбәктәге сүрәтләп бирә алмастай матурлык. Дөрес, табигаттың матурлыгы бүген дәсокланып түймәсәк: халық телендә "тридцать пятая мельница" дип йөртөлгөн бу тирәдә ял базасы төзесөн дә һәркем канәгать калырлык. Эмма сүзебез башка темага бүген: те-

гермән хакында. Хәзер Кузнецов исемендәге КХА карамагына караған тегермәнлекнән тәпкорпузы элекке хәлдә диярлек, чөнки З катлы таш бина мәңгә жимерләмසлек итеп төзелгән. Ә менә янәшәдәгө йон теттерү цехы бүген ишемләсә дә иртәгә һичшиккез аварлык хәлгә житкән. Складларның да рәвеше шундый. Юкса бит биредә кешеләр эшлиләр, алар йомышы тәшеп күлчеләрнә ачык чырай белән каршы алалар. Ул ягымлылык кабул итүче хатын - қызы Лариса Портновадан башланы. Һич иренмичә, күлчеләрнән йомышының тыңлыбы, хәл - әхвәлләрен сораша. Шундагылардан белдек: өстәвәнә, эле ул шул поселоктагы әби

- бабайларга почтасын, пенсиясен дә вакытында кайтарып тора икән. Тегермәнчеләр Кузнецов Сергей, Однов Геннадий да һәркемгә булышып торалар.

Йон теттерү цехында эшләүчеләрнен хәле бигрәк тә аяның безнең карашка: иске бинада үтәли жил йәри, шыксызлык. Эмма анда эшләүче Владимир Макаров та клиентның хәленә көрешергә тырыша.

Ә ташландык искеlek адым саен очрып. Тегермән яғына чыга торған күпергә шикләнмичә көрерлек түгел. Ә бит бар иде бу тегермәннән дәнләккүләр! Бушлай, су көче белән әйләнә торған тегермәндә ниче

төрле он тарттырыла, шунда ук йон теттерелә иде. Заманында гөрләп торган тегермәнне эшләтү өчен бүген буа гына буасы юкса... Кыйммәтле электр энергиясе түгәс дә юк. Аның экологик яғы да файдала гына. Нигә дип соң без бу файдалы кәспене яңадан торғызмыйбыз икән?

Соңғы баруымда шул хакта үйләндым. Бәлки минем бу Фикерем житәкчелекне дә уйларыга һәм гамәли чара күрергә этәрер?

Н.ШӘЙХИЕВ.
Зирекле авылы.

Редакциядән: автор язмасы буенча Кузнецов исемендәге КХА идарәсенә шалтыраткач, тегермән 3 еллар инде арендаторлар эшләтүе мәглүм булды. Кем белә, бәлки арендатор Сергей Захаровны да автор күтәргән мәсъәләләр борчыдыр...

Конвертта - шигырыләр

Бик күп еллар уткәч мин аңладым:
Туган нигез якын күңелгә.

Изге Мәккә миңа туган ягым!

Нигә жәннәт эзләп йөрөргә?

МИН ГАШЫЙКМЫН

(Яшыларнең күен дәфтәрән)
Мин гашыйкмын сиңа - туры әйтәм,
Яшермимен шуши серемне.
Күңелемдә булган саф сөюдән
Мин бәхетле тоям үзөмне.
Нур беркелә көләч карашынан,
Шат көлөүен - чишимә агуы.

Күрсәм сиңе көнгә берәр мизгел,

Арта бара йөрәк януы.

Йөрәгемнән аккан наз елгасы

Наман эзли тыныч күлләрен.

Гәнаңсыз, пакъ тойгыларым жирдә

Тиндәшсездәй тоя үзләрен.

Шуңа дами миң гашыйкмын сиңа?..

Көтөл алам яца таңнары...

Сиңе күреп яшәргә көч жыям,

Көтмәсәм дә сөю назлары.

Наил НӘЖӘМИЕВ,
Яр Чаллы.

Соралуы хат

ИШЕГАЛДЫБЫЗ ЮК

Без Школьная урамының 13нче йортында яшибез. Йорттың түзүлүшінде чыкка ишегалды булмавы безнең бик борчый. Керләр эләрә дә урын юк. Өстәвәнә, яныбызга 2 гараж салып күйдүләр, аларның һәркайсында бензин сала торған мичкәләр бар. Безнең үтәнечебез дә шул: бу гаражларны алсыннар иде. Безнең дә бит машиналарбыз бар, димәк, шундый ук гаражларны безгә дә салып күярга ярый?

Барлыгы өч имза.

ТӨШЛӘРЕМДӘ КҮРЕП УЯНАМ

Туган якын яшел урманнарын төшләремдә күреп уянам. Чикерктәләр жырын түңәлдүйрөн. Большинардан бетмәс моң алам. Чөчәк исе аңып торған сөтне Эчәм имеш - басмый сусауны. Эллә инде анда алган көчләр Кайтып күр, дип шулай күшамы? Яшәү дәртә биргән шул төбәктә Калды кайтмас яшылек елларым. Чулман бүйләрләрнән искән жилләр. Зыңғылдата күңел күлләрнән.

Якташлар ничек яши?

МАРС МАКАРОВ ЖИТДИ МУЗЫКА ЯКЫН

"Киек казлар", "Мәк чәчәге", "Каз канаты", "Туган авылым", "Авыл көе" һәм тагын шүндүй татар жыры классикасына әйләнгән дистәләгән жырлар авторы, композитор, ТРЫңатказанган мәдәният хезмәткәре, Казанда яшәүче якташыбы Mars Makarovның исеме күпләргә таныш. Шуши көннәрдә ул районга кунакка кайткан иде. Редакциягә кергәч, безнең арада кыска гына сейләшу булды.

- Киләсе елда миңа 60 яшь тұла, алла бөрсса, - ди ул. Бүгендеге мәшәкәттәрдә дә шуңа әзерләнеп йөрүгө бәйләнгән икән: Казандың бенефисын зурдан оештырырга ниятили һәм аны үткәрудә туган якларының ярдәменә өметләнә.

Ә гомуми музикаль тормышына күлгәндә, ул хәзәр үзенец бар көчен, сәләтен оркестр әсәрләре ижат итүгө багышлы. Сәхнәләр бер көнлек, жиңел башкарыла һәм кабул ителә торған жырлар белән тулды, ди ул. "Казан радиосы"нда атнасына 2 - 3 тапкыр бара торған "Музика сәгате" тапшыруында да ул

шүндүй көйләргә, жырларга каршы "керәш" алып бара, радио тыңлауыларга житди музиканы пропагандалый. Аннары татар эстрадасында чикләнгән, тар темалар, аны, мәхбәбәт, сагыш темалалары да зур урын алды, дип сейли композитор. Фәүзия Мәхәммәтованың "Нурлат шикәре" шигыренә язылган жырын искеlekтә, торғыныкта гаепләп каршы чыгуышылар булуын да шул күренеш белән бәйли. Ана кейине ул 1996 елда яза. Жыр вариантында ул "Ак шикәриле - Нурлат" дип атала һәм аны Лидия Әхмәтова башкара. Композиторга шул жыр-

ны эфирдан ешрак би-реп халыкка ишеттерү өчен төрле киртәләрнән түрәгә туры килә.

- Шикәр дә икмәк кебек ул, бу хакта бер булса да жыр булырга тиеш, - дип фикер Йөртә Mars Andreievich. - Халыкның эчтәлекsez жырлар белән мавыгулык борчыл мине. Алар бит бер генә көнлек, шуңа күрә жырчылар программаларын яңартып торалар да, ченки һәр яңа жыр онытыла, халык хәтереннән төшеп кала бара.

Әле күптән түгел Алексеевск районында яшәүче Алмаз Әхмәтовның "Хүҗалар тавы" дигән шигыренә кей язган. "Ул романтика тартым, аны опера жырчысы башкаруында ишеттерсез", - ди композитор.

Жырчылардан Георгий Ибушев, Айдар Фәйзрахманов, Вафира Гыйзәттулина, Хәйдәр Бигичевны үз итә. Алар

борынгы кануннары-бызын саклыйлар, оны-тылган жырларны шомартып яңадан сәхнәгә чыгаралар, ул жырлар киләчәк буынга да калачак, дип уйлай.

- Mars Andreievich, туган авылыгыз бүген сезәдә нинди тәэсиirlәр тудыра, кардәшләрегез бармы анда?

- Әйе, ерак туганнарын яши анда. Авылда бүген Йортлар башка, үзгә, минем балачак хатирләрендә һаман да салам түбәләе ёйләр саклана бит але. Э менә Чурабатырның хозур та-бигате шул ук - Эйшәбиә, Әмин елгасы, Кызлар, Аю аланнары мин үскәндәгечә, - дип Mars Andreievich.

Икенче юлы Mars Makarov туган яғына сәнгать мәктәбе ачылу тантанасына кайтырга өметләнә. Музика дигән сихын дөньяга көрәр гә теләүче балаларны яңа Йортка чын, талантлы композитор озатуың символ булыр иде ул...

Ф.ГАЛИМОВА.

Александр Дмитриевич ДМИТРИЕВ

1998 елның 11 августында авырудан соң сүгыш һәм хезмәт ветераны Александр Дмитриевич Дмитриев 76 нчы яшнәдә вафат булды.

А.Д.Дмитриев 1923 елның 24 марта та-тарстаның Октябрь районы Вишневая Поляна авылында туган. Александр Дмитриевичның бөтен гомер юлы безнең район белән бәйләнгән. Ветеран қырыс сугыш юллары буйлап та уза, сугыштан соңын авыр елларны да киче - 15 ел буе "Ленинский путь" колхозына житәкчелек итә.

Хезмәт эшчәнлеге чо-рының соңы 22 елның Александр Дмитриевич колхоз рәисе үрнәбасы була, аңа кешеләр белән эшләү кебек жаваплы идеологик эш йөкләнә - ул 20 ел буе "Восход" колхозы башлангыч партия оешмасын житәкли.

Намуслы хезмәтө белән А.Д.Дмитриев

колхозның һәм районның авыл хезмәтчәннәре алдында зур абруй казанды. Районның күп халкы аны хужалык житәкчесе, партия во-жагы буларак қына түгел, пропагандист, лектор, "Дүслүк" район газетасының штаттан тыш актив хәберчесе, яшьләрнән зирәк һәм игелекле осталызы буларак та яхши белә иде.

Кайда гына эшләсә дә, А.Д.Дмитриевка һәрчак компетентлык, оешканлык, хезмәт сөючәнлек, максатчанлык, таләпчәнлек, принципиальлек, кешеләргә карата игтибарлы һәм ихтирамлы мәнәсәбәт хас иде.

А.Д.Дмитриевның сүгышчан батырлыгы һәм хезмәт эшчәнлеге күп бүләкләр белән билгеләп утеде.

Александр Дмитриевич Дмитриев турында гына якты истәлек безнең күнелләрдә гомергә сакланыр.

Ф.С.Сибагатуллин, Ю.В.Терентьев, А.Н.Ельченков, Ф.М.Дәүләтшин, Ф.Р.Ногъманова, Н.Б.Мелеков, Ф.Н.Гобайдуллин, Р.Г.Билалов, Н.Х.Абдуллаев, Ю.А.Муракаев, И.У.Гыйләҗев, Н.И.Маслаков, В.В.Тарасов, Ф.М.Галимов.

БЕЛДЕРУЛЭР

САТАБЫЗ

Димитров урамында 1нче йорт.

Кузовы 1994 елда алмаштырылган, узе 1997 елда капиталь ремонт үткән 1982 елгы ВАЗ - 2106 һәм 9 мең км. юл үткән, 1998 елның маенда чыккан "Газель" (өржәле, тентлү).

Адрес: Көньяк ур., 25, тел.: 2-11-24, 5-19-95.

Совет ур., 195 - 70 адресы буенча ике бүлмәле фатир. Тел.: 5-24-38, кичке 4тән соң.

Ашыгыч тәстә бер бүлмәле фатир. Тел.: 5-18-66.

Азык - төлек комбинаты яғында капиталь гараж, Завод тыкрыгында төзелеп бетмәгән гараж.

Тел.: 2-16-98.

Азык - төлек комбинаты каршында базы белән гараж. Адрес: Гыйматдинов ур., 51 - 16, тел.: 2-24-66.

Некрасовкада дача. Тел.: 5-25-74.

ВАЗ - 2105. Урта Камышлыда тел.: 2-35-44.

Төзүчеләр урамында ике бүлмәле фатир, 15 мең сум. базы, сарае, мунчасы бар. Адрес: Суворов ур., 5.

Ашыгыч тәстә Иске Чаллы авылында дача (НУРБ), НГДУ ЖКХсы яғында базы белән гараж.

Адрес: Дружба ур., 66 - 42.

Әйбәт хәлдәге, 1995 елгы ВАЗ - 2121. "Автозапчасти" кибетена мәрәҗәттә итәргә.

Кормыш микрорайонында капиталь гараж.

Тел.: 5-26-39.

Кычытканлы авылында йорт яны корылмалары белән әйбәт хәлдәге агач ей. Бәясе килешү буенча Кычытканлыда тел.: 4-42-48.

Азык - төлек базары яғында 2 бүлмәле фатир. Адрес: 60 лет Октября ур., 9 - 9.

Запас частыларга 30 ат көчле "Запорожец". Адрес: Куйбышев ур., 48 - 2, тел.: 3-06 (тимер юл).

БАШ МӘХӘРРИР Р.Ф.ЖАМАЛИЕВ.

МӘХӘРРИР С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.

Газета Татарстан Республикасының мәгълүмат һәм матбуат Министрлыгында 34 нче номерлы таныклилык белән теркәлде.

ЖӘЙНЕҢ МАТУРЛЫГЫ - ЧӘЧӘКТӘ

Н.АЗИЗОВ фотосы.

БЕЛДЕРУЛЭР, РЕКЛАМА, БЕЛДЕРУЛЭР

САТАБЫЗ

Нефтьчеләр урамында йорт.

Тел.: 5-29-77, кичке 4тән соң.

***

Аз кешеле гаиләлеләр йортында булма.

Совет ур., 189-45 адресы буенча кичке 5тән соң Гыйзәттүлләннәр мәрәҗәттә итәргә.

***

"Минск" мотоциклы. Адрес: Циолковский ур., 44.

***

Төлевышка яғында капиталь гараж. Тел.: 2-11-24.

***

547нче ПМК яғында базы белән капиталь гараж.

Тел.: 5-38-40.

Чикләнгән жаваплылыктагы "Нурлат килем - салым базары" жәмгыяте 7 кабыргалы шифер сата. Табагы - 18 сум. Тел.: 5-38-52.

Район мәдәният йортында

"Илдан" фирмасы 18 - 21нче

августта 10 процент ташлама белән

иртәнгә 9дан кичке 5кә кадәр

товарларны сату - ярминкәсе уздыра.

Сатуда:

- төрле мөхтән якалы кышкы пальтолар,

- мех пальто һәм ярымпальтолар,

- мех баш килемнәре,

- кайры туннар, мех курткалар,

- язғы - көзгө пальтолар.

ЭШКӘ ЧАҚЫРАБЫЗ

Нурлат районы МЛП ЖХХ сына 5нче разрядлы зертеп - ябыштыручылар кирәк. Хезмәткә туләү - штат расписаниесе буенча.

Г.ПАРГУНЬКИНА.
Чулпан авылы.

Учредительләр: Нурлат район хакимиите һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дүслүк" район газетасы атнасын чаршамбасы, жомга, шымбә көннәрдә чыга, рус һәм чуваш телләрен тәржемә итәл.

Ульяновск өлкәсө матбуат һәм мәгълүмат идарәсөнен Димитровград типографиясе. Офсет ысулы белән басылды. Күләм - 1 басма табак. Тираж 2353 данә 3281